

**Tamula järve ranna-ala mahulise planeeringu ideekonkursi
ŽÜRII LÕPP-PROTOKOLL
26. september 2008**

**Tamula järve ranna-ala mahulise planeeringu ideekonkursi žürii otsustas
lihthäälteenamusega jaotada preemiad alljärgnevalt:**

I preemia 300 000 EEK	võistlustöö märgusõnaga „LUST” – K.Enno Arhitektuuribüroo OÜ – Kaie Enno, Leles Luhse, Maria Zeleznova, Rein Ailt (Eesti)
II preemia 250 000 EEK	võistlustöö märgusõnaga „GRID” Ioana Mihaela Agachi, Vlad Sebastian Rusu, Octav Olanescu (Rumeenia)
III preemia 170 000 EEK	võistlustöö märgusõnaga „MSTY” Matsuokasatoshitamurayuki – Satoshi Matsuoka ja Yuki Tamura (Japan)
Ergutuspreemia 85 000 EEK	võistlustöö märgusõnaga „MAOW” Marc Bringer (Prantsusmaa)
Ergutuspreemia 85000 EEK	võistlustöö märgusõnaga „TIGANIK” Arhitektuuribüroo R-Konsult OÜ – Irina Raud, Katrin Vannas, Ain Kalberg (Eesti)

Avalik võistlus

Võru linna eesmärk oli võistluselast kujundada planeeringuliselt atraktiivne linnakeskus, mis tooks Tamula järve äärsele alale aktiivsust ja muudaks selle oluliseks sihtpunktiks nii kohalikule elanikule kui turistile. Võistluse põhieesmärk oli saada parim planeeringuline ja mahuline lahendus, mis käsitleb maapinda, funktsioonide paiknemist ning hoonestuse lahendust.

Võru linnal on põhjust rõõmu tunda, kuna ideekonkursile laekus oodatust rohkem väga mitmekesiste ideedega töid .

Konkursile esitatud ideedest võis leida mitmeid põnevaid lahendusi, mis ei ole kahjuks aga 100% -liselt teostatavad. Siiski oli heameel näha, et paljud arhitektid ja planeerijad üle maailma olid Võru linna heaks sadu tunde tööd teinud. Konkurss avas Võrut maailmale. Iga konkursil osaleja pidi tegema põhjaliku uurimistöö Võru linna kohta. Kahtlemata suurendab see Võru linna tuntust ning parandab linna mainet. Avatud rahvusvaheline konkurss on parim viis saada erinevaid ideid.

(Kersti Kõosaar, Võru linnapea)

Žürii otsus hindamisele pääsevate võistlustööde kohta

Tuginedes kvalifitseerimiskomisjoni ettepanekule, otsustas žürii hindamisele lasta 38 võistlustööd. Võistlustöö märgusõnaga „Poolposition” jäeti hindamisest välja, kuna ideekavand saabus võistlustingimustes määratud kohta viis päeva tähtajast hiljem.

Žürii üldised märkused

Võistlusala asub Võru kesklinnas, Tamula järve ääres.

Linna rohelusvööndiga ümbritsetud Tamula rand on hea koht puhkuse nautimiseks. Võru arengukava kohaselt tuleks võistluslal ennekoike keskenduda avaliku ruumi (puhkealad ja väljakud, kergliikluspiirkonnad) arendamisele, liiklusskeemide muutmisele ning linnakeskme multifunktsionaalsuse säilitamisele.

Võistlejatel eeldati terviklahenduse pakkumist avaliku ruumi jaoks, mis ühendaks Tamula randa järveäärse promenaadi rohelusvööndi ja vanalinna tänavatega. Võistlusele esitatavad tööd pidid hõlmama ettepanekuid avaliku puhkeala loomiseks, mis pidi olema ainulaadne ja mitmekülgne ning aastaringselt nii kohalike elanike kui ka Võru linna külastajate poolt kasutatav.

Väljapakutud lahenduste kvaliteet oli küllaltki erinev, kuid paljud töödest olid head. Mitmed osalejad käsitlesid võistlusala isoleeritud tsoonina, selgitamata välja selle suhteid ümbritseva keskkonnaga; puudu jäi laiematest linnaeluvisionidest ja arusaamisest linna mõõtkavast. Nii mõnigi lahendus oli tahtlikult raskesti loetavaks muudetud; need keskendusid visuaalsele küljele arhitektuurilise sisu arvel. Kõigele vaatamata tuleks märkida, et võistlejate enamik esitas tõsised pakkumised, mis moodustasid suurema osa töödest. Žürii otsusele avaldas väga suurt mõju ka võitnud lahenduste ellurakendamise võimalikkus võistlusjärgses faasis, mistõttu suurt tähtsust omas linna esindajate arvamus. Samuti võis mõju avaldada žürii rahvusvaheline mõõde, mistõttu tööde hindamine kulges dünaamilisemalt.

Esitatud tööd olid väga eriilmelised, hõlmates kõikvõimalikke ideid, alates väiksemastaabilistest, looduslähedastest lahendustest ja lõpetades massiivsete, skulptuursete kompositsioonidega. Parimatel lahendustel õnnestus ühildada ümbritsev linnaruum ja rannaala arendus, luues ainulaadse ning põneva linnakeskkonna. Äritegevus rannapiirkonnas, näiteks restoranid, äriteenused ja spaateenused, on ideaalselt muudetud kutsuvaks linnaruumiks Tamula järve ääres.

Erinevad ideed hõlmasid erinevaid ettepanekuid rannaala arendamiseks, näiteks kanali ja sadama rajamist ning veega seonduvate tegevuste ulatuslikku rakendamist. Osa võistlusele esitatud töödest näitas, et võistlusala saab kohandada mitmekülgseks kasutuseks, ning et selle tõhusaks hoonestamiseks on palju häid lahendusi.

Tosin soovitus edasiseks

Võistlus tõi kokku suure hulga mitmekesiseid ideid, mistõttu saab tulemust kindlasti lugeda positiivseks. Võistlus aitas kindlasti oluliselt kaasa Võru linna üldisemale tuntusele ja külastatavusele. Siiski pole esitatud võistlustööde hulgas ühtki ideekavandit, mida oleks vastavalt võistlusest kogutud teadmistele otstarbekas ilma täiendamata ja muutmata terviklikult realiseerida. Seetõttu on vajalik ka žürii poolt parimaks valitud tööd täiendada ja muuta arvestades teisi ideekavandeid ning nende hindamise põhjal tehtud märkusi ja ettepanekuid.

1. Tamula kalda äärses rannaga külgnevas piirkonnas peab linn kogu ulatuses jätkuma sidusa kuid maakasutuslikult liigendatud ja eriilmelise mustrina.
5. Vabaduse tänav peab olema teljeliselt järvele avatud ja võib lõppeda maamärgiga, selleks ei tohi aga olla kõrged hoonemahud. Veekeskus peab olema linnast soodsalt kättesaadav, avanema samas järve suunas, omades siseruumist atraktiivseid maastikuvaateid ja visuaalset jätkuvust välisruumis.
6. Vältida kaugvaates liialt massiivseid domineerivaid hoonemahte, mis võivad visuaalselt konkureerida Võru ajalooliste maamärkidega (kirik)
3. Võistluse ühe tulemusena selgus, et kõigi soovitud kasutuste koondamine antud piirkonda toob kaasa Võru linna jaoks liialt suure ehitustiheduse ning massiivse hoonestuse.
4. Hoonestuse mastaap peaks olema võimalikult väikesemõõtkavaline, eriti tuleb seda rõhutada Vee tänava järvepoolisel küljel. Hoonete esimesed korrused peavad olema avalikult kasutatavad või eelkõige avalikkusele suunatud äriefunktsioonidega. Võimalikult vältida olemasolevate hoonete vaadete kinniehitamist. Tagada Vee tänavalt pääs randa.
4. Tuleks soovitada ranna rikastamist vaatetorni ning Katariina alleed järves lõpetava supelsillaga.
5. Soovitav on õhtukaarde avatud ja järvevaatega avaliku väljaku loomine.
6. Järve ranna ees ei ole vajadust ulatuslikult täita ja tehniliselt ümber kujundada – liigendada saab rannaala terrasside ja sildadega.
7. Järve kaldal soodustada eelkõige avalikku kasutust ja seda soosiva välisruumi loomist, igati tuleb vältida selle killustamist elu- ja äriefunktsioonidest tulenevate piiratud ruumikasutustega, mis võivad aga samas avaliku ruumiga külgneda.
8. Soovitav on kaetud parkimine, mis võib olla süvistatud, üle ehitatud või aktiivset kasutust võimaldava haljaskatusega. Vältida ulatuslikke avaparklaid, kuid rajamise korral igal juhul liigendada haljastuse ja nt pergolatega.
9. Soovitavalt jätta kogu Vabaduse tänava pikendus autovabaks jalakäigualaks. Soodustada rannaga paralleelselt liikumise võimalusi Vee tänava ja rannapromenaadi vahel.
12. Rannaala kui linnale olulise projekti edasiarendamise ja realiseerimise puhul tuleks

soovitada nõustava kvaliteedigrupi rakendamist, kes koguks häid ideid ning aitama neid säilida projekti kestel. Kvaliteedigrupp võiks aluse saada žüriist, kellel on esitatud tööde analüüsi põhjal arenguvõimalustest kõige ulatuslikum teave.

Žürii märkused premeeritud võistlustööde kohta:

I preemia: võistlustöö märgusõnaga „LUST”

Hääletustulemused: poolt 6 häält, vastu 0 häält, erapooletu 1 hääl

Linnaplaneerimise seisukohast on see töö arvesse võtnud linna olemasolevat infrastruktuuri, rõhutades peatänava – Vabaduse tänava – kulgemist järve suunas. Väljapakutud ehitised/mahud ei korda ümbritsevate alade iseloomu, vaid kujutavad endast värsket lähenemist puhketsooni ehitiste arhitektuurilistele mahtudele. Uusrajatised on rühmitatud kolmeks hooneks, mis on mõeldud erinevate funktsioonide täitmiseks. Uute rajatiste skulptuursed vormid ja neid ümbritsev maastik sobivad väga hästi Võru linna rohelisse tsooni, luues linnale atraktiivse silueti ja pakkudes meeldivaid vaateid erinevatest kohtadest, toimides samas ka kena jätkuna pargialale. Hoonestusmaht ei ole väike (23 369 m²), aga samas jääb ülejärvesiluett rikkumata, sest hoonete mahud on taanduvad nii järve poolt vaadates kui ka Vee tänava poolt vaadates.

Analüüs on kohatundlik, ning esile toodud eeldused toetavad Võru linnaehitusliku miljöö erijooni. Kõigisse hoonetesse ja aladele on toodud avalikku funktsiooni. Kava võimaldab kinnistuid arendada üksteisest lahus ja küllaltki sõltumatult – mingite osade ärajäämine ei kahjustaks tervikut.

Veekeskus vaadetega järvele on saanud väärilise koha, ning etapiviisiliselt ehitatav. Veekeskuse funktsioon on atraktiivsem ja dünaamilisem kui hotellindus, mille parem koht on tänavast eemal. Olulised ruumid saavad head vaated järvele. Tänavatasand on suures osas tänaval liikujatele vaba. Hea on vaadetorni idee. Ranna kasutus on selgelt eristuvate tsoonidena läbimõeldud, kuigi mõned neist sisaldavad endas teatud turvariske, mis vajavad maandamist. Mõeldud on erinevatele piirkondadele, mis annab lähtekohad käsitluse täpsustamiseks edasise töö käigus. Haljastatud katusega pargipikendusena kavandatud parkla lisab rohelist välisruumi ja mängukohti lastele. Välditud on suurte parkimisalade eksponeerimist. Säilitatud on ka liivarand. Märksõnale vastav lustlik ja värviline mäng funktsioonide, elementide ja hoonetega, mis ei ole kinni üksikutes elementides ja detailides. Ettepanek LUST looks Võru linnale vaieldamatult uue visuaalse imago ja saaks tõmbenumbriks kohalike elanike ning külastajate jaoks.

II preemia: võistlustöö märgusõnaga „GRID”

Hääletustulemused: poolt 6 häält, vastu 1 hääl, erapooletu 0 häält

Atraktiivsed linnaplaneerimislahendused, võistlusala üksikasjalik arhitektuuriline kujunduslahendus, väga hästi korraldatud põhiperspektiivid järve suunas ja ühendused linna ümbritseva rohelusega. Ühendus kesklinnaga on korraldatud väga hästi, uute ehitiste lõimimine olemasolevasse rohelusse äärmiselt edukas. Väga atraktiivsed arhitektuurilised ja linnakujunduslikud lahendused uusarendustööde läbiviimiseks linna rohelisel alal, uute

ehitiste edukas lõimimine maalilisse linnakeskkonda. Üheks võimalikuks vastuoluks on suuremõõduliste hoonete paiknemine otse veepiiril, mille tulemusena varjatakse osaliselt vaade järvele.

Küsimusi tekitavad hotelli- ja spaakompleksi mõõtkava ning nende paiknemine rannal, vee läheduses – niisugune lahendus on vastuolus olemasolevate stiilsete, ümbritseva maastikuga kokkusobivate ehitistega.

III preemia: võistlustöö märgusõnaga „MSTY”

Hääletustulemused: poolt 6 häält, vastu 1 häält, erapooletu 0 häält

Väga isikupärane töö. Tornides viibimine ja nende nägemine oleks kindlasti elamus. Ka teekond tornide vahel tänavatasandil on huvitav. Traditsioonilisele linnakeskkonnale vastanduv hoopis teiselaadne struktuur, mis annaks Võrule rannaalale tugeva ja atraktiivse maamärgina ainulaadse ilme ning planeeringulahenduse. Vaated peatänavalt järve poole on säilitatud, luues uut tüüpi lahenduse puhkepiirkonna jaoks, mis erineb olemasolevast hoonestatud alast olemuse ja mõõtkava poolest. Ehitiste detailne ja läbimõeldud funktsionaalne lahendus väärib kiitust. Hoonestus võimaldab oma rakulise struktuuriga nii mitmekesiseid vaateid kui ka mõningase täiendamise puhul ka aastaringselt kasutatavat välisruumi kõigil tasanditel. Sellise keskuse jagamine erinevatele arendajatele ja erinevate funktsioonide vahel lõhuks terviku erinevateks mittehaakuvateks osadeks. Uute ehitiste mõõtkava sobivus Võru linna on küsitav. Tunnustust väärib töö uudsus arhitektuuriliste vormide otsingul.

Ergutuspreemia: võistlustöö märgusõnaga „MAOW”

Hääletustulemused: poolt 7 häält, vastu 0 häält, erapooletu 0 häält

Analüüsitud on laiemat ala linnast ning avalike ruumide omavahelisi seoseid. Linnaplaneerimise üldine kontseptsioon on hea – keskväljaku rajamine (rõhutamine, moodustamine) järve ääres, ümbritsetult arhitektuuriliste ehitusmahtudega. Telg on toodud selgelt randa ning loodav järve poole avanev välisruum paikneb ilmakaarte suhtes soodsalt. Rõhuasetus on Vabaduse tänaval. Kaks küllaltki pikka ehitist ümbritsevad Vabaduse tänavajätkuks olevat väljakut – edukas lahendus linna konteksti arvesse võttes, ehkki mitte üleliia veenev arhitektuuriliste proportsioonide seisukohast. Puhkeala rannal on funktsionaalselt eraldatud uue arendusega, mis moodustab omalaadse ehitistest koosneva lausseina, lahutades ranna rohelisest alast kvartali sees. Tennisekeskuse võrdlemisi mahukad rajatised on vastuolus mõnekorruseliste elumajadega teisel pool tänavat. Mõeldud on haljastatud välisruumide kunstilise väärtustamise peale (nn Eesti ema motiiv). Hoonete vahel on ruumi muruplatsidele ja skulptuuridele. Töö pakub välja hea lahenduse avaliku korraldamiseks väljakul Tamula järve ääres, kuid ei loo ainulaadset arhitektuurilist imagot Võru linna puhkerajatiste jaoks ega lisa uusi jooni (omadusi) linna siluutile.

Ergutuspreemia: võistlustöö märgusõnaga „TIGANIK”

Hääletustulemused: poolt 5 häält, vastu 0 häält, erapooletu 2 häält

Põhjalikult on analüüsitud linnastruktuuri, liikumissuundi ning ala kasutust ja tehtud ettepanek atraktiivse keskkonna loomiseks. Selle ettepaneku kõige olulisemaks jooneks on uue saare loomine, millega kaasneb rannajoone ja puhkealade lisandumine järve ääres. Väga atraktiivne linnakeskkonna lahendus, mis eeldab suuri investeeringuid ning madalaveelises Tamula järves tekitaks kaldaäärne kanal ökoloogilisi probleeme (liivade liikumine jms). Selle mõõtkava näib rohkem sobivat suuremate linnade ja veekogudega. Töö autorid on üritanud lõimida uusarendust Võru linna miljösse olemasolevaid traditsioone (pargid, roheline) hoides. Arhitektuuriliselt on töö TIGANIK autorid välja pakkunud väga viimistletud ja üksikasjalikud perspektiivid, luues külgetõmbava linnakeskkonna, mis hõlmab maitsekaid lahendusi ning väikeseid arhitektuurilisi vorme. Kasutatud on huvitavaid ja mängulisi elemente (ummamuudu ujuv saar jt). Meeldiv element on Katariina alleed jätkaval sillal ja supelmaja taastamine, samuti 45 m kõrgune vaatetorn. Samas on kaheldav, kas suhteliselt madal Tamula järv vajab nõnda palju kaisid ja sildu paatide jaoks. Tennisekeskus parklaga on vastasoleva hoonestusega võrreldes massiivne. Töös on analüüsitud kruntide maakasutust ning tehtud selge ettepanek lahenduse realiseerimisvõimaluste kohta.

Allkirjastanud:

Žürii esimees:

Kersti Kõosaar, Võru Linnavalitsus, linnapea

Žürii liikmed:

Innar Mäesalu, Võru Linnavalitsus, aselinnapea

Ülevi Eljand, Võru Linnavalitsus, peaarhitekt

Ilmar Jalas, arhitekt, Eesti Arhitektide Liit

Andres Levald, arhitekt, Eesti Arhitektide Liit

Teemu Kurkela, arhitekt, JKMM Architects, Soome

Dace Kalvane, arhitekt, A Plus, Läti Arhitektide Liit

Žürii sekretär:

Pille Epner, Eesti Arhitektide Liit